

Marcin Karwowski

Biblioteka Publiczna w Kokoszkowach

marcin.pawel.karwowski@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5717-6459>

Magdalena Paul

Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii UW

m.paul@uw.edu.pl

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4647-7712>

Milena Śliwińska

Biblioteka Wydziału Humanistycznego UMK

Stowarzyszenie EBIB

milena.sliwinska@ebib.pl

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1715-5116>

Jak biblioteki zmieniają ludzi i otoczenie? Felieton

Temat zmiany najczęściej bywa w literaturze poruszany w kontekście jej przyczyn, sposobów przygotowania do niej czy też mechanizmów akceptacji. Zmiana jest również przejawem tego, jaki wpływ biblioteka wywiera na użytkowników za pośrednictwem swoich usług i świadczonych serwisów. W toku działań i dostosowywania się instytucji (poza gromadzeniem, opracowaniem i udostępnianiem zbiorów) biblioteki też rozwijają, wspierają, ukierunkowują, edukują – słowem „wpływają” na swoich czytelników.

Bibliotekarze pytani o to, co daje im największą satysfakcję w pracy, często przytaczają historie poszczególnych czytelników, którym np. oferowany księgozbiór dał odskocznnię od codziennych trosk; warsztaty rozwojowe, z których skorzystali, pozwoliły na zmianę perspektywy, a czasem życia. Czytelnicy opowiadają, jak zapiekanka przygotowana zgodnie z przepisem z wypożyczonej książki kucharskiej, stała się przyczynkiem wieloletniej miłości, ale też o tym, jak CV napisane przy wsparciu bibliotekarza pomogło komuś w zmianie pracy. W potocznym rozumowaniu można by rzec: „biblioteka to sprawiła”, „to wpływ biblioteki”, jednak jak to policzyć, zmierzyć, porównać, sprawdzić – jaki wpływ społeczny i ekonomiczny mają na czytelników usługi świadczone przez biblioteki? Co realnie biblioteki dają swoim czytelnikom? To właśnie tej perspektywie poświęcone zostały trzy artykuły tematyczne bieżącego numeru.

Rozważania na temat wpływu bibliotek warto zacząć od tekstu Magdaleny Paul, w którym Autorka analizuje badania bibliotek publicznych w kontekście oczekiwań użytkowników względem zmian w funkcjonowaniu jednostek, pożądaných innowacji w ofercie kulturalnej, zakupie nowości oraz poprawie infrastruktury bibliotecznej.

Marcin Karwowski w oparciu o badania wpływu społecznego i ekonomicznego realizowane w ramach Analizy Funkcjonowania Bibliotek Publicznych omówił ideę tego typu badań. Skupił się na obszarze aktywności zawodowej, opisując możliwości działań placówek kultury w kwestii badania predyspozycji, kreowania kariery oraz rozwijania kompetencji społecznych i zawodowych czytelników.

W numerze odnaleźć można również tłumaczenie tekstu Jackie Belanger, Maggie Faber i Megan Oakleaf na temat wyników badań prowadzonych techniką zdarzeń krytycznych w jednym z amerykańskich uniwersytetów. Autorki opisują korzyści z analizy odpowiedzi użytkowników, wskazujących wpływ pracowników biblioteki, przestrzeni i usług na wykładowców i studentów. Odpowiedzi postrzegają jako ilustracje szczegółowych zagadnień w większych raportach, a także jako zapewniające pogłębiony opis i kontekst niezbędny do zrozumienia innych wyników ilościowych.

W dziale *Opinie i badania* przeczytamy o feminizmie i feminitywach w bibliotekach i archiwach. Dorota Bednarczyk i Artur Kowalski przybliżają nam historię ruchów kobiecych, ale przede wszystkim przedstawiają specyfikę zawodów bibliotekarki, bibliotekarza, archiwistki i archiwisty jako zawodów sfeminizowanych. Tekst jest próbą odpowiedzi na pytanie, jak sfeminizowanie tych profesji wpływa na postrzeganie zawodu oraz na wynagrodzenie pracowniczek i pracowników bibliotek i archiwów. W tekście znajdziemy refleksję o tym, czy same bibliotekarki i archiwistki są gotowe, aby być dyrektorkami, liderkami, kierowniczkami czy właśnie bibliotekarkami i archiwistkami używającymi feminitywów. Zapoznamy się również z tekstem prezentującym ewaluację kolejnej edycji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. Bartosz Barański poświęcił rozważania efektywności wdrażania programu NPRCz, przeanalizował współpracę i komunikację pomiędzy zaangażowanymi instytucjami oraz omówił potencjał realizacyjny i rozliczeniowy beneficjentów.

W *Komunikatach* Urszula Szwed-Strych zaprezentowała pierwszą filię Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie – Bibliotekę Medyczną. Autorka omówiła kolekcję zbiorów, potencjał miejsca oraz założenia funkcjonowania nowej placówki.

O swoim wyjeździe w ramach programu Erasmus+ napisały Monika Kucharczyk-Kubacka oraz Magdalena Wadowiec. Odwiedziły one biblioteki szwajcarskie, a dokładnie cztery lokalizacje w Zurychu: Bibliotekę Centralną (Zentralbibliothek Zürich), Bibliotekę ETH (ETH Bibliothek Zürich) oraz Bibliotekę Uniwersytetu Zuryskiego (Universitätsbibliothek Zürich), a także Kooperative Speicherbibliothek Schweiz – wspólny magazyn sześciu bibliotek w Büron. W sprawozdaniu przeczytamy o zbiorach i warunkach lokalowych placówek oraz dowiemy się, jak wygląda sytuacja zawodowa bibliotekarzy i bibliotek w Szwajcarii.

Numer zamyka sprawozdanie Kamili Krzyżanowskiej z czwartej konferencji w cyklu „Hinc Omnia. Zbiory historyczne, artystyczne i specjalne w bibliotekach oraz innych instytucjach kultury”. Spotkanie odbyło się w listopadzie 2023 r. pod tytułem „Niedoceniane bogactwo. Wykorzystanie danych bibliograficznych i katalogowych zbiorów specjalnych w badaniach naukowych”.

Czy biblioteki mają wpływ na czytelników, a może czytelnicy wpływają również na ofertę biblioteki i można mówić o pewnego rodzaju cyrkulacji kulturalnej i sprzężeniu zwrotnym? Wydaje się, że za kształt i głębokość zmiany odpowiedzialne są obie strony. Zachęcamy do rozważań nie tylko filozoficznych, ale także całkiem namacalnych i obecnych oraz opartych na badaniach.

Życzymy inspirującej lektury!